

سفر روحانی به ترکیه و بازی با کارت سوریه

چهارشنبه، ۲۸م خرداد، ۱۳۹۳

منبع این مطلب [بی بی سی فارسی](#)

نویسنده مطلب: [احمد هاشمی](#)

Share

مطالب منتشر شده در این صفحه نمایانگر سیاست رسمی رادیو زمانه نیستند و توسط کاربران تهیه شده اند. شما نیز می‌توانید به راحتی در تریبون زمانه [عضو شوید](#) و مطالب خود را منتشر کنید.

سفر روحانی به ترکیه و بازی با کارت سوریه
احمد هاشمی

کارمند سابق وزارت خارجه ایران

حاصل سفر دو روزه حسن روحانی، رئیس جمهور ایران، امضای ده یادداشت تفاهم از استاندارد گرفته تا حمل و نقل و حتی تولید مشترک فیلم بین دو کشور بود. این اولین دیدار دو جانبه یک رئیس جمهور ایران به ترکیه پس از هجده سال در حالی انجام شد که اختلاف دو کشور بر سر سوریه آن را به تعویق انداخته بود. مطبوعات ترکیه نوشتند از حسن روحانی همچون رئیس جمهور یک کشور طراز اول اروپایی استقبال شد ولی در مقابل، او از آرامگاه و بنای یادبود آتاتورک موسوم به “آنیت کابیر”، بنیانگذار ترکیه نوین بازدید نکرد که اعتراض جریان‌ات لائیک و بویژه حزب مخالف جمهوری خواه خلق را به همراه داشت.

فاکتور سوریه در روابط تهران- آنکارا
پس از به قدرت رسیدن حزب اسلام گرای عدالت و توسعه به رهبری رجب طیب اردوغان در سال ۲۰۰۲، روابط اقتصادی و حتی سیاسی و دیپلماتیک بین ایران و ترکیه رو به گسترش بوده است. نگاه به شرق و همزمان اعلام سیاست “صفر مشکل با همسایگان” توسط احمد داووداغلو، معمار سیاست خارجی اردوغان باعث تقویت روابط ترکیه با کشورهای منطقه خاورمیانه شد بطوریکه با امضای یادداشت تفاهم های دوجانبه در زمینه لغو روادید، تعداد گردشگران عرب به ترکیه و حجم روابط تجاری این کشور با همسایگانش گسترش یافت که ایران هم از این قاعده مستثنا نبود.

ولی طرفه اینجاست که در روابط ایران و ترکیه در سه سال اخیر، کشور ثالثی بنام سوریه نقشی تعیین کننده داشته است. با آغاز جنبش های موسوم به بهار عربی، تهران و آنکارا هر یک با رویکرد متفاوت خود به حمایت از آن پرداخته و شیوه کشورداری خود را به عنوان الگویی برای حکمرانی در کشورهای عربی معرفی کرده بودند. ولی

با تحولات سوریه ورق برگشت و با تشدید تظاهرات و متعاقبا جنگ داخلی در سوریه، ترکیه بر ضد بشار اسد موضع گرفت و به این ترتیب رودرروی ایران به عنوان حامی سرسخت او ایستاد.

در روابط ایران و ترکیه در سه سال اخیر، کشور ثالثی بنام سوریه نقشی تعیین کننده داشته است. با آغاز جنبش های موسوم به بهار عربی، تهران و آنکارا هر یک با رویکرد متفاوت خود به حمایت از آن پرداخته و شیوه کشورداری خود را به عنوان الگویی برای حکمرانی در کشورهای عربی معرفی کرده بودند. با این وجود، پیروزی های چشمگیر اخیر ارتش سوریه بر نیروهای اپوزیسیون که با کمک فنی و لجستیکی سپاه قدس و حضور جنگجویان شیعه از لبنان و عراق میسر شد موضوع برکناری بشار اسد حداقل برای آینده نزدیک را منتفی و خطر سقوط دولت سوریه را از بین برد بطوریکه در جهان واقعی سیاست، دیگر حرفی از اینکه بشار اسد باید برود و یا حداقل از راه های قهرآمیز برکنار شود زده نمی شود. با قدرت یابی بشار اسد در سوریه، جایگاه منطقه ای و رویکرد سیاست خارجی ایران هم تغییر کرده و اکنون سوریه تبدیل به کارت برنده جمهوری اسلامی در منطقه شده است.

دستور	کار	سفر	آنکارا
همچنانکه حسن روحانی در سفرش تصریح کرد این نخستین بار بود که این حجم از مسئولان بلندپایه ایرانی در پایتخت ترکیه حضور داشتند که بخودی خود نشان دهنده اهمیت این دیدار بود. طرفین حول سه محور انرژی، تجارت و مسائل امنیتی در منطقه و بویژه سوریه با هم به مذاکره پرداختند و موضوع انرژی و تجارت محور اصلی برنامه اقتصادی این دیدار بود.	اقتصادی	این	دیدار
در موضوع انرژی، ترکیه از ایران خواست تا قیمت گاز طبیعی صادراتی را ۲۵ درصد کاهش دهد و در این راستا تائر بیلدیز، وزیر انرژی ترکیه در مصاحبه چندی پیش خود گفت اگر ایران قیمت گاز صادراتی خود را کاهش دهد ترکیه واردات خود را به دو برابر حجم تجارت دو کشور و افزایش آن تا ۳۰ میلیارد دلار یکی دیگر از افزایش مبادلات تجاری و دو برابر کردن حجم تجارت دو کشور و افزایش آن تا ۳۰ میلیارد دلار یکی دیگر از محورهای مذاکرات دو کشور بود. در حال حاضر ایران سومین بازار بزرگ صادراتی ترکیه است که بخش عمده آن را تجارت طلا و نقره تشکیل می دهد. برخی مطبوعات ترکیه نوشتند موضوع ۲۰۰ میلیارد دلار گمشده در دوره احمدی نژاد و پرونده رضا ضراب هم در دیدار روحانی مطرح شده است.	واردات خود را به دو برابر افزایش خواهد داد.	افزایش	خواهد داد.

زمینه های همکاری

عوامل گوناگونی در سال های اخیر، از جمله نزاع قدرت میان نیروهای شیعه و سنی در منطقه و بویژه سوریه و عراق، بر روابط ایران و ترکیه سایه انداخته است. اما این اختلاف ها نمی تواند بر روابط اقتصادی دو کشور تاثیر آنچنانی بگذارد، چرا که از نظر بخش خصوصی کشور همسایه، تجارت پرسود و بازار گسترده ای برای کالاهای ترکیه در ایران وجود دارد و متقابلا ایران هم می خواهد گاز طبیعی خود را به ترکیه و حتی اروپا صادر کند.

به نظر می رسد ترکیه هم نسبت به گذشته مواضع خود بر ضد دولت بشار اسد را تعدیل کرده و آماده همکاری با ایران برای دستیابی به راه حلی مرضی طرفینی در سوریه است. علاوه بر همکاری اقتصادی، در بخش امنیتی هم مبارزه با فرقه گرایی در سوریه، عراق و لبنان که آثار و پیامدهای

آن حتی در ایران هم در حال انتشار است یکی از عرصه های همکاری مشترک بین دو کشور است. بر طبق آنچه اخیراً در رسانه ها منتشر شده بود قاسم سلیمانی، فرمانده سپاه قدس از گسترش فعالیت ها و حیطه اقدامات گروه های تندروی سنی وابسته به القاعده و دیگر گروه های تکفیری در ایران ابراز نگرانی کرده بود. به نظر می رسد ترکیه هم نسبت به گذشته مواضع خود بر ضد دولت بشار اسد را تعدیل کرده و آماده همکاری با ایران برای دستیابی به راه حل مرضی طرفینی در سوریه است.

زمینه های واگرایی

عبدالله گل رئیس جمهور ترکیه، در دیدار با همتای ایرانی خود گفت ایران و ترکیه می توانند همانند فرانسه و آلمان روابط تجاری خود را در چارچوب شراکت استراتژیک توسعه دهند. با این وجود، رقابت بعضاً خصمانه و تقابلی رویکردهای دو کشور در مورد سوریه، ادعای نمایندگی اسلام سنی توسط ترکیه در برابر فزونخواهی اسلام شیعه به سرمداری جمهوری اسلامی، وجود تحریم ها و ناخرسندی آمریکا از تعمیق روابط تهران- آنکارا از جمله موانع بازدارنده برای برقراری همکاری استراتژیک پایدار بین دو کشور هستند. در مورد بهار عربی هم شاهد بودیم که جاه طلبی های اردوغان و بلندپروازی های جمهوری اسلامی در عرصه سیاست خارجی تلاقی پیدا کرد و در حالیکه اردوغان ادعا داشت ترکیه می تواند الگوی پیوند اسلام و دموکراسی برای کشورهای عربی باشد ایران قیام های عربی را منبعث از انقلاب اسلامی خود دانست. در سالهای اخیر، روابط دو رقیب قدرتمند همسایه در مسیر همواری سیر نکرده و فراز و نشیب های زیادی را به خود دیده است، بطوریکه با مطرح شدن موضوع مداخله ترکیه در سوریه در سال گذشته تهران تا تهدید نظامی آنکارا پیش رفت.

با این وجود، مرز ایران و ترکیه یکی از صلح آمیزترین، باثبات ترین و قدیمی ترین مرزهای جهان است که به استثنای تغییرات اندک و تثبیت آن در سال ۱۹۲۳ همزمان با تاسیس ترکیه نوین، به مدت پنج قرن از زمان جنگ چالدران در سال ۱۵۱۴ میلادی دستخوش تغییر نشده است.

<https://www.tribunezamaneh.com/archives/69248>

http://http://www.bbc.co.uk/persian/blogs/2014/06/140618_l44_nazeran_rohani_turkey_iran.shtml

http://www.bbc.com/persian/blogs/2014/06/140618_l44_nazeran_rohani_turkey_iran